

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Iustitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

III. Quodnam sit obiectum formale Quo fidei, an reuelatio diuina & qualis;
& an præter hanc requiratur distincta ratio formalis sub quâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

propter illa, sed illa propter hæc cognoscantur: non enim ideo cognoscimus Deum secundū se, vt cognoscamus Deum secundum respectum ad creaturas; sed hæc potius cognitio refertur ad illam; tum quia magis concreta, adeoq; posterior, tum quia ratione obiecti quodammodo inferior est illa; vt etiam in simili de Theologia diximus loc. cit. Vnde etiam confirmatur præsens assertio. Nam fides, velut proprius habitus principiorum Theologiæ, conuenit ex parte obiecti incomplexi Quod, cum ipsa Theologia; cuius obiectum formale Quod esse Deum vt Deum, ibidem probauimus.

28

Neque obstat, quod vt obijcit Durandus loc. cit. multa conueniunt Deo, vt Deus est, quæ naturali ratione de eo cognoscuntur. Nam hæc ipsa quoq; tum ab ijs, qui demonstrationem de iisdem non habent, vt omnes fatentur, tum ex veriori sententia, etiam ab habente eorū demonstrationem, per fidem quoq; credi possunt, vt dicitur dub. 6. Et quamuis non possent, sunt tamen adhuc alia, quæ de Deo secundum se creduntur, v.g. Trinitatis mysterium, & ratio singularum personarum in Deo, quæ naturali ratione cognosci nõ possunt. Quare posset nihilominus Deus vt Deus, in quantum cadit sub rationem formale propter quam, siue sub qua (per quam satis nihilominus distinguitur fides ab alijs habitibus, idẽ alioquin obiectum Quod habentibus) esse principale & formale obiectum Quod fidei, etiam si naturales illæ veritates de Deo per fidem credi nullo modo possent.

DVBIVM III.

Quodnam sit obiectum fidei formale Quo; speciatim an sit diuina reuelatio, & in quo hæc consistat, qualisue sit; & an præter hanc, detur distincta ratio formalis obiectiua sub qua.

S. Thomas 2. 2. q. 1. a. 1.

29

DE hac re non eodem modo loquuntur Theologi. Nam primò Aureolus apud Capreolum in 3. distinct. 24. q. 1. & Ariminenfis in prologo q. 4. a. 2. fauente etiam Scoto in 3. d. 23. q. 1. ipsam diuinitatem pro formali & vltimata ratione seu causa credendi assignant. Secundò Parisiensis tract. de fid. & leg. auctoritatem DEI præcipientis pro formali ratione obiecti fidei constituit. Tertio recentiores nonnulli docent, formalem credendi rationem esse Deum, vt est causa efficiens habitus seu luminis fidei, illuminantis non modo intellectum credentis, sed ipsum etiam obiectum creditum, ad eum modum, quo lumen illuminat obiectum visibile. Ita Bannes hic q. 1. a. 1. dub. 1. ad 3. & fere consentiunt Aragonius & Zumel eodem a. 1. & indicat itidem

Scotus in 3. dist. 23. q. 1. a. 2. Cæterum quarta & communis sententia formale obiectum Quo, seu rationem formalem propter quam, seu per quam fidei, statuit esse primam veritatem in dicendo, seu diuinam reuelationem; quam tamen rursum non omnes eodem modo explicant, vt dicemus.

Vt verò simul omnia comprehendamus, quæ ad rationem obiecti formalis Quo fidei pertinet, hæc quinque sequentibus assertionibus breuiter explicabim⁹. 1. An seu prima veritas in dicendo, seu reuelatio diuina sit formale obiectum fidei. 2. quid sit ea reuelatio, an etiã comprehendat aliqua signa externa. 3. qualis esse debeat ea reuelatio; an obscura; an publica: an potius sufficiat etiam priuata; eaque vel consistens in infusore habitus fidei; vel in speciali notificatione, quæ subinde quibusdam sanctis accidit: item an requiratur immediata reuelatio, an sufficiat mediata. 4. An reuelatio ipsa immediatè, an potius propositio reuelata sit obiectum formale Quo fidei. 5. denique an præterea assignanda sit distincta ratio sub Qua.

ASSERTIO I. Obiectum formale Quo fidei, seu ratio formalis Qua, siue propter quam, est prima ac summa in dicendo veritas seu auctoritas Dei aliquid reuelantis. Ita S. Thomas hic q. 1. a. 1. Caietanus, Medina, Bannes, Aragonius ibidẽ, Gregorius de Valentia q. 1. pun. 1. §. 4. Canus libro 12. locorum cap. 3. post Alensem 3. part. q. 78. memb. 4. Altrifiodorensem lib. 3. sumæ tract. 3. cap. 1. q. 3. Albertum in 3. dist. 23. a. 7. & 12. Bonauenturam dist. 24. a. 1. q. 2. & 12. Richardum dist. 23. a. 4. q. 3. Durandum dist. 23. q. 7. num. 12. & dist. 24. q. 1. & 2. Capreolum dist. 24. q. vn. a. 1. Gabrielem dist. 23. q. 2. art. 1. & Marsilium in 3. q. 14. contra Aureolum, & Parisiensem, locis cit.

Probatur assertio ex scriptura, quæ fidei assensum apertè resoluit in auctoritatem infallibilem Dei loquentis seu reuelantis, Matthæi 16. v. 17. *Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in celis est.* Ioannis 1. v. 18. *Deum nemo vidit unquam: unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarrauit, hoc est, diuina auctoritate reuelauit.* Rom. 4. v. 3. & Genesis 15. v. 6. *Credidit Abraham Deo (nempe reuelanti, siue loquenti) & reputatum est illi ad iustitiam.* 1. Theofal. 2. v. 13. *Cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non vt verbum hominum, sed sicut est vere, verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis.* Et 1. Ioan. 5. v. 6. *Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod maius est, quoniam testificatus est de filio suo, Qui credit in filium Dei, habet (siue obseruat & accipit) testimonium Dei in se. Qui non credit filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quo testificatus est Deus de filio suo.* Idem verò est Deus loquens, dicens, testificans, reuelans. Et plura eiusmodi passim occurrunt, vt Isaiæ 55. Ioannis 12. & 18. 2. Cor. 13. Galat. 1. 1. ad Timoth. 3. 2. Petri 1. Idem docet S. Dionysius cap. 7. de diuinis nominibus cum ait, *fides esse circa simplicem & semper existentem veritatem.*

Ratio

33 Ratio est: tum quia omnis fides proprie aitur auctoritate dicentis: Ergo fides diuina & infallibilis, de qua hic agimus, auctoritate infallibili dicentis seu reuelantis Dei. Tum quia ratio vltimata credendi, in quam fidei assensus resoluitur, est hæc ipsa summa veritas seu auctoritas Dei; licet interim hæc ipsa veritas ratione nostra oriatur, ac supponat alias Dei perfectiones, nempe cognitionem veram & falli nesciam, ex parte intellectus; & bonam affectionem, nesciam mentiri, ex parte voluntatis.

Quo fit vt quærens, cur Deus sit aut vnde cognoscatur esse prima veritas, non quærat causam assensus fidei, sed causam rei, seu ipsius obiecti formalis Quo fidei. Quærenti autem cur credamus Deo loquenti, recte respondetur, quia ipse est prima ac summa veritas; nec in hac quæstione vltius fit processus. Nam si quis vltius pergat quære, cur primæ veritati credamus, is nulla dignus est responsione, vt recte notauit Caietanus hic q. 1. a. 1. Similiter etiam si per impossibile fides præcepta non esset, adhuc tamen fides esset: contra vero si fides præcepta quidem esset, sed per impossibile à Deo summa veritate reuelata non esset, fides non esset; ex quibus due illæ priores sententiæ superius relatæ facile refelluntur.

34 ASSERTIO II. Recte etiam pro obiecto fidei formali Quo, seu ratione sub qua, assignatur infallibilis Dei reuelatio; ita quidem vt hæc sit immediata ratio credendi, sed non vltimata. Ita Caietanus, Medina, Bannes, Gregorius de Valentia locis cit. Et sumitur ex S. Thoma infra q. 5. art. 3. vbi ait: *Formale obiectum fidei est veritas prima, secundum quod manifestatur in scripturis sacris, & doctrina Ecclesie, quæ procedit ex veritate prima.* Similia habet 1. part. q. 1. a. 1. & art. 2. ad 2. vbi ait, *Super reuelationem diuinam fundari sacram scripturam, seu doctrinam, adeoque etiam fidem quæ nititur scriptura.* Eadem videtur mens & sententia aliorum, quos citauimus, excepto Aragonio q. 1. a. 1. qui dicit, reuelationem non esse de intrinseca ratione formali obiecti fidei, sed tantum se habere tanquam causam sine qua non: idemque ait communiter sequi Theologos nostri rēporis. Sed loquitur de reuelatione, quatenus significat externa signa, quibus Deus suum conceptum patefacit, de quibus assert. sequēte.

35 Probatur assertio, tum ex citatis scripturis, quibus expressè in Dei reuelationem seu testimonium reducit fidei assensus: tum ratione; quia auctoritas infallibilis Dei non obit munus rationis, seu causæ formalis, ex parte obiecti fidei, secundum se nude spectata, sed vt obiectum materiale fidei aliquo modo informat. Informatio autem ista fit per reuelationem. Vnde quærenti cur credas, optimè respondebis; quia Deus reuelauit. Sicut etiā in humana fide, non nuda auctoritas alterius, sed loquentis seu testificantis aliquid, adeoque ipsum testimonium alterius, recte pro ratione credendi assignatur.

36 Dixi, amen ratio immediata, sed non vltimata. Quia vt superius dictum, vltius quæri potest cur credam Deo reuelanti; cui recte respondebo,

quia Deus est summa & prima veritas. Quo fit, vt tota & adæquata ratio assentiendi ex hoc vtroque constituatur; quod est reuelatio primæ ac summæ veritatis, seu primæ & summæ, veritas aliquid reuelans. Consentit his Albertinus tom. 1. princip. 3. coroll. 4. à n. 10. vbi dicit, veritatē primam esse rationē formale Quæ in assentiendo, dictionem autem Dei obscuram, esse rationē formalem sub qua, in assentiendo. Vbi rationē formalem obiectiuam, siquidem secundū se & absolute spectetur, vocat rationem formalem Quæ; si verò consideretur vt reipsa informans quasi ac denominans obiectū materiale, vocat rationem sub qua, seu modum informatiuum ipsius rationis formalis Quæ. Sed quæ terminorum distinctio parum videtur vsu recepta.

37 ASSERTIO III. Reuelatio diuina, prout est obiectum formale Quo fidei, comprehendit tum primario ipsum cōceptū diuine mentis de aliqua veritate credenda, seu loquutionem Dei internā; tum secundo etiam signa illa externa, quibus Deus ipse velut instrumentis quibusdam, proprio nomine & auctoritate, conceptum suum reuelando exprimit: quæ proinde etiam ad rationem formalem obiecti fidei secundo pertinent. Significant Caietanus, Bannes, loc. cit. dū absolute reuelationem Dei pro ratione formali obiectiuam fidei constituunt. Et sumitur ex S. Thoma in 3. dist. 29. q. 1. a. 2. ad 2. & de veritate q. 14 a. 8. ad 16. & 1. part. q. 1. a. 3.

38 Idē expressè docent Albertinus loc. cit. & Gregorius de Valentia q. 1. pun. 1. §. 5. vbi ait, *reuelationem diuinam, prout est ratio sub qua obiecti fidei, significare conceptum diuinum infallibile de aliqua veritate, prout manifestatur nobis per asseuerationem scriptoris canonici, aut alicuius alterius legitimi definitoris.* Rectius dixisset, prout manifestatur per ipsam inspirationem diuinam, Prophetis, aut Canonice scriptoribus factam. Ratio assertionis est; quia reuelatio dicit conceptū mentis aliquo modo exterius manifestum, siue vt loquitur Gregorius de Valentia, manifestationē seu significationē veritatis à Deo cognitæ: Ergo vtrumq; includit, & conceptum scilicet diuinæ mentis, & signa quædam, quibus ille manifestetur.

Dixi verò, signa, quibus Deus ipse &c. qualia nimirum sunt, tum inspiratio seu attestatio Dei interna Prophetis seu canonicis scriptoribus primis facta; tum ipsa etiam scriptura sacra, qua velut instrumento Deus suam voluntatē ac mentē hominibus suo nomine & auctoritate patefacit. Cætera signa verò, quibus homo, vel alia creatura, suo arbitrio & auctoritate, mentē Dei pandit, in quibus etiam esse videtur asseueratio canonice scriptoris, & Pontificie definitio, cū sint ipsa reuelatione posteriora, eamq; supponant, ad fidem dumtaxat propositionem, siue regulam cognoscendæ reuelationis, non ad ipsam reuelationē, & rationem formale obiecti fidei spectare existimo.

39 In quem sensum recte etiam dixit Caietanus hic quæst. 1. a. 1. *Reuelationem diuinam esse rationem formalem obiecti fidei; auctoritatem autem Ecclesie ministram obiecti fidei, seu infallibilem regulam proponendi & explicandi ea, quæ sunt fide tenenda.*

Similia.

Similia habet Canus lib. 2. locorum capit. 2.

Etsi Gregorius de Valentia q. 1. pun. 1. §. 5. de asseueratiōe Canonici scriptoris & Ecclesiastici definitoris loquens, vtramque partem probabilem censet, eam nimirum vna cum ipso conceptu diuino esse rationem formalem obiecti fidei; ita vt ex conceptu diuino, & asseueratione scriptoris seu definitoris, ratio formalis adæquate cōfletur: aut eam asseuerationem solum esse conditionem, sine qua diuinus conceptus non esset (nobis scilicet) ratio formalis sub qua obiecti fidei. Quorum tamen prius illud ipsemet hac etiam ratione parum probabile reddit, cum ibidem subiungit: *si asseueratio scriptoris, seu definitoris, partim ponatur ratio formalis obiecti, consequenter dicendum est, non esse in definitore actum elicatum ab habitu fidei, sed ad quoddam genus Prophetia potius pertinere; quatenus scriptor vel defensor Dei afflatu veritatem infallibiliter testatur.* Quasi S. Paulus asseuerans, se Epistolam suam diuino instinctu scripsisse, actum fidei de hoc obiecto non elicerit: quod parum videtur probabile, vt magis patebit inferius.

40 ASSERTIO IV. Reuelatio diuina, quatenus est obiectum formale fidei, necessario debet esse obscura; ita saltem, vt res ipsas reuelatas in se euidentes non faciat. Hæc assertio est communis Doctorum, & est extra controuersiam; quam speciatim tradit S. Thomas hic q. 1. a. 6. ad 2. vbi ait: *Ratio formalis credibilis est, vt sit non visum.* Et a. 4. ait: *Nec fides, nec opinio potest esse de ipsis visis, aut secundum sensum, aut secundum intellectum.* Similia habet a. 5. de obiecto scito. Quod quidem acceptū de viso aut scito formaliter, extra controuersiam est.

41 Probatur assertio aperte ex scriptura Heb. 11. v. 1. *Est autem fides sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium.* Et 1. Cor. 13. v. 12. *Videmus nunc per speculum in enigmate.* 2. Pet. 1. v. 19. *Cui benefacitis atcedites, quasi lucerna luceti in caliginoso loco.* Vbi generatim docetur, fidem esse notitiam rerum non apparentium, seu obscurarum & inuidentium, saltem quatenus per fidem cognoscuntur.

Ratio est; Quia fides tam quoad exercitium, quam quoad specificationem, est libera & voluntatis motionem prærequirit, vt docet etiam Sanctus Thomas cit. a. 4. vbi ait: *Fides importat assensum intellectus ad id, quod creditur. Assentit autem intellectus alicui dupliciter. Vno modo; quia ad hoc mouetur ab ipso obiecto (seu euidencia obiecti) quod est vel per se ipsum cognitum, sicut patet in principijs primis, quorum est intellectus: vel est per aliud cognitum; sicut patet de conclusionibus, quarum est scientia. Alio modo intellectus assentit alicui, non quia sufficienter moueatur ab obiecto proprio, sed per quandam electionem, voluntarie declinans in unam partem magis quam in aliam. Et si quidem hæc sit cum dubitatione & formidine alterius partis, erit opinio: si autem sit cum certitudine, absque tali formidine erit fides.* Ita S. Thomas; cuius tamen ea distinctio, inter fidem & opinionem, parum est vsu recepta; & potest fides humana non minus cum formidine esse coniuncta, quam opinio. Eodem modo q. 5. art. 2. docet, fidem diuinam esse ex ordine seu affectu voluntatis ad bonum. Et q. 2. a. 9. ad 2. ex-

presè docet, fidem esse liberam, non solum quoad exercitium, sed etiam quoad specificationem.

42 Ex quibus colligitur, reuelationem factam, per ipsam visionem beatificam, quam habent Angeli, alique beati de ijs rebus, quas in DEO clare vident, iuxta S. Thomam 3. cont. Gent. capite 124. non posse esse rationem credendi: quod omnes fatentur, iuxta expressam doctrinam Apostoli 1. Cor. 13. v. 12. *Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem.* Vbi Apostolus fidei cognitionem visioni beatificæ opponit. Idem dicendum est, de reuelatione, si quæ per experimentalem & sensibilem cognitionem ita fiat, vt ipsum obiectum, cui assensus præbetur, sensui euidenter manifestum reddatur; quo tamen modo nequaquam Apostolus ipsum Incarnationis mysterium innotuit; neque illud significatur 1. Ioannis 1. v. 1. *Quod fuit ab initio, quod audiuiimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vita est. annuntiamus vobis.* Aliud enim videntur, aliud crediderunt. Viderunt hominem, sed crediderunt Deum, vt passim Sancti docent.

43 ASSERTIO V. Probabilis videtur, reuelationem, cui velut obiecto formali immediate fides nititur, seu ob quam formaliter aliquid diuina fide creditur, ita etiam obscuram esse debere, vt (saltem qua talis est) neque dicentem quidem, seu reuelantem Deum euidenter ostendat. Hæc assertio videtur communis Doctorum, quam imprimis tradunt Hugo Victorinus l. 1. de Sacramētis part. 5. cap. 14. & part. 6. c. 14. Alensis in summa de virtutibus collat. 35. a. 2. Gandauensis quodl. 7. q. 14. ac præcipue Durandus in 3. d. 23. q. 9. n. 12. qui idcirco negant, Angelos, eo quod habuerint euidentiam reuelantis, habuisse proprie fidem. Idē sentiunt Bañes, Gregorius de Valentia, Albertinus, & alij citandi, p. sequenti assertionem, cōtra Vasquiu 3. part. tom. 1. d. 53. n. 5. & 1. part. d. 135. c. 3. qui docet, fidem generatim niti testimonio, seu auctoritate Dei reuelantis, etiam si ipsius testimonij, seu reuelationis euidentia habeatur. Quod etiā significant Caietanus hic q. 1. a. 4. & Arragonius q. 5. a. 1. alijq; nonnulli recentiores.

44 Probatur assertio ex scriptura, quæ vt dictū vniuersim docet, obiectū fidei esse obscurū, nempe saltem quatenus per fidē cognoscitur: quod autē per euidentem reuelationē cognoscitur, vt sic non est obscurum, sed euidens, vt inferi⁹ dicitur.

Ratio est. I. Fidei actus ex sua ratione liber est, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem: vnde etiam prærequirit piam motionem voluntatis, vt antea ex S. Thoma dictū, & magis patebit quæst. sequenti: quod autē euidens est in attestante, quoad specificationem liberū nō habet assensū, vt docet etiā S. Thomas q. 5. a. 2. p̄sertim ad 1. & 2. impossibile enim est, ei veritati dissentire, quæ per quodcunq; mediū, seu extrinsecum, seu intrinsecū, euidenter vera esse cognoscitur; quādoquidē hoc vniuersim spectat ad euidentiam, vt auferat de obiecto euidenter cognito, seu dubitandi, seu dissentendi facultatem. II. Alias fides non differret à Prophetia, vt pote quæ hoc solum à

fide.

fide differre videtur, quod habet euidenciam reuelantis, vt colligitur ex S. Thoma 2. 2. q. 171. a. 5. & q. 14. de veritate a. 1. & docet Bannes hic q. 1. a. 1. Ex quo ulterius sequeretur, fidem esse in Christo, non secus ac prophetiam. III. Alioquin assensus fidei non esset obscurus, sed in nostro proposito euidens; vt proinde nitens ratione formali, per quam euidens fieret credenti, verum esse quod credit; quandoquidem naturaliter euidens est, esse verū, quod Deus reuelauit. Si ergo simul etiam euidens fiat, Deum hoc vel illud reuelasse, eaq; reuelatione assensus nitatur, is iam non erit obscurus, sed euidens; omnis enim assensus nitens ratione formali sub qua euidenti, est euidens.

46 Quare nihil etiam ad propositum facit discrimen inter euidenciam extrinsecam obiecto, & intrinsecam; quando obiectum vel perse, vel per aliquid sui, quo cum tanquā cū sua causa necessaria coñexionē habet, cognoscitur aliqua euidēti cognitione; quasi hæc solum repugnet obiecto formali fidei, nū illa. Quia si obiectū vadecunq; demū sit euidenter verū, eiq; sub ea ratione assentiar, impossibile est, vt is assensus non sit euidens, adeoq; vt sit assensus fidei. Et differentia illa principij intrinseci, vel extrinseci (supposita vtriusq; euidencia) inducit quidem differentiam demonstrationū, iuxta Aristotelem, & comunē Philosophiam, vt alia sit demonstratio quia, alia demonstratio, ppter quid, sed non facit, vt talis deductio vniuersim nō sit demonstratio, seu vt obiectū ita demonstratū, generatim loquendo, non sit euidēs.

47 Quod confirmatur etiā ex demonstrationibus Mathematicis; quæ cum habeantur rectissimæ & euidencissimæ, nonnunquā tamen procedere videntur, ex principijs eiusmodi extrinsecis, vt videre est in hac ipsa vltima demonstratione: Quæ sunt æqualia vni tertio, sunt æqualia inter se: hæc sunt æqualia vni tertio: Ergo sunt æqualia inter se. Vbi sane æqualitas ad vnū tertium, non est causa, seu principium intrinsecū, seu vlla omnino causa essendi, cur hæc sint æqualia inter se, sed est causa solū extrinseca cognoscendi, vt etiam tradit Vasquez cit. 1. part. d. 135. c. 3. vbi licet neget, eam conclusionē esse euidencē, quæ nitatur antecedētis seu præmissis euidencibus, siquidem hæc solum contineant principia extrinseca; quæ ratione etiam consequenter negat, eam, quā retulim⁹, mathematicā collectionē, esse demonstrationē; id tamen plane est alienū à comuni sensu Doctorū, ac ipsius Aristotelis, qui mathematicas demonstrationes pro euidencissimis habuit.

48 Dices. Prophetæ & Angeli habuerunt fidē eiusdem rationis nobiscū; & tamē nō caruerunt euidencia reuelantis, ex comunē, contra Victoriā, & Bannem q. 5. a. 1. Respondeo, in his duplicē assensū distinguendū esse; vnū propheticū, nitentē euidencia reuelantis; quæ in Prophetis forte diutius non durabat, quā ipsū lumen propheticū, quod eis inerat transeunter, adeoq; non per modū habit⁹, sed passionis transeuntis, vt loquitur S. Thomas q. 171. a. 2. Alterū assensū fidei, nitentē reuelatione diuina obscura; siquidē nil obstat, vnū & idē vtroque modo reuelari: sicut etiā inter homines vnus alteri se varijs modis manifestare potest, puta pul-

su, scripto, voce, visu; quorū alia euidenter notificantē ostendant, alia non item. Imò eadē reuelatio Prophetæ facta, quæ durante lumine propheticō eidem antea fuerat euidens, postea desito illo lumine potuit esse obscura. Deniq; euidētia reuelantis et si non possit esse ratio formalis obiectiua fidei, potest tamen conferre ad propositionem obiecti, qua supposita fides assentiat veritati reuelatæ, propter ipsam reuelationem diuinam, abstrahendo ab eius euidencia: quæ proinde reuelatio, quatenus per modum obiecti formalis fidem terminat, sit & dicatur obscura negatiue, hæc est, non clara vt sic, prout in assertione indicauimus.

49 Fateor tamen, ob hoc ipsum argumentum, oppositam sententiam esse probabilem; cui non nihil fauet etiam S. Thomas infra q. 5. a. 2. vbi videtur admittere, posse assensum fidei niti asseueratione prophetica, etiam si euidens sit, hoc Prophetam dicere à Deo: neq; enim ideo id ipsum quod reuelatū est, in se euidens esse. Verba eius sunt: *Alio modo voluntas mouere potest intellectum ad assentiendum, quia intellectus conuincitur ad hoc, quod iudicet esse credendum huī, quæ dicuntur; licet non conuincatur per euidenciam rei. Sicut si aliquis Prophetam promittaret in sermone Domini aliquid futurum, & adhiberet signum, mortuum suscitando: ex hoc signo conuinceretur intellectus videns, vt cognosceret manifeste, hoc dici à DEO, qui non mentitur. Licet illud futurum, quod prædicatur, in se euidens non esset: vnde per hoc ratio fidei non tolleretur.* Ita S. Thomas. Sed quem reuera non loqui de vera & virtuosa fide, manifeste patet ibidem, præsertim responsione ad 1. & 2. vbi eam fidem attribuit dæmonibus, & vocat fidem quodammodo coactam, ex signorū euidencia; & distinguit contra veram fidem, quæ est donum gratiæ.

50 ASSERTIO V. Obscuritas ea reuelationis, non quidem præcisē vt est negatio, sed quatenus certū & positiuū quendā modū reuelationis significat, carentē euidencia, est de intrinseca ratione formali obiecti fidei. Ita expresse docent Bannes hic q. 1. a. 1. du. 1. & a. 4. du. 1. Gregorius de Valentia q. 1. pu. 1. §. 5. & Albertinus cit. princip. 3. coroll. 4. n. 18. & significat S. Thomas hic q. 1. a. 4. & 6. & q. 4. a. 1. & in 1. 2. q. 67. a. 3. & q. 14. de veritat. a. 1. Capreolus in 3. d. 24. q. 1. et si contrarium dixerit Durandus in 3. d. 24. q. 1. qui negat, non visum pertinere ad rationem formalem fidei, cum obscuritas comitetur fidem tanquam conditio.

51 Probatur assertio: tum quia hac ipsa ratione, fides distinguitur essentialiter à cæteris habitib⁹, nimirum à lumine gloriæ, præstante euidenciam intuitiuam; à scientia infusa, quæ præbet euidenciam saltem abstractiuam, & à prophetia, quæ habet euidenciam reuelantis, vt superius dictum. Tum quia omnis differentia essentialis habitus, seu assensus, desumitur ab obiecto, adeoq; à simili differentia obiecti: atqui vero euidencia & ineuidencia sunt differentie essentialis actuum & habituum naturalium: ergo desumuntur, adeoq; supponunt similes differentias ex parte obiecti: ac proinde ineuidencia obiecti dicto modo explicata, pertinet ad rationem intrinsecam & formalem obiecti fidei.

52 Dixi verò, non vt præcise est negatio; quia negatio non est de essentia entis positivi; obseuritas autem, de qua loquimur, explicatur quidem per negationem, quasi à posteriori, sicut v. g. remissus calor explicatur per negationem intensi; sed formaliter & intrinsece non est negatio, sed aliquis certus modus reuelationis, qui facit aliquo modo cognoscere, sed non clare.

53 **ASSERTIO VII.** Reuelatio diuina, de qua agimus, non consistit in priuata illustratione cuiusq; credentis, prærequisita alioquin ad credendum: ac proinde nec Deus, vt est causa efficiens habitus, seu luminis fidei; nec ipsum fidei lumen, est obiectum formale Quo fidei, siue ratio formalis obiectiua; sed potius ratio formalis effectiua, seu causa efficiens assensus fidei. Hæc assertio est contra authores tertiæ sententiæ superius relatos, nimirum Scotum in 3. d. 23. q. 1. a. 2. Bannem hic q. 1. a. 1. dub. 1. ad 3. Arragonium eodem a. 1. & Zumel 1. part. a. 3. q. 2. qui Deum vt causam efficientem luminis seu habitus fidei, seu ipsum lumen ac habitum fidei, vel cognoscibilitatē per habitum ac lumen fidei, dicunt esse rationem formalem sub qua fidei. Additq; Bannes illam ipsam reuelationem, quæ dicitur obiectum formale fidei, consistere in eiusmodi efficiētia habitus seu luminis fidei, priuataq; cuiusq; credentis illuminatione per infusionē habitus fidei & c. Nostra vero assertio est mens & doctrina S. Thomæ, vt videbim⁹, & comunis aliorū Doctorū; quā speciatim tuetur Albertinus tom. 1. princip. 3. coroll. 4. n. 10. & 36.

54 Probat̄ & declaratur assertio. Primo enim, authores oppositæ sententiæ planè confudisse videntur rationē credendi effectiuam, cum ratione credēdi obiectiua, quæ dicitur ratio formalis obiecti, seu formale obiectum Quo fidei. Etenim, vt recte notarunt Michael Medina de fide l. 5. c. 11. & Gregorius de Valentia q. 1. pu. 1. §. 5. in omni potentia, vel habitu cognoscēte duplex assignari potest ratio, p̄ quā, vel propter quam cognoscendi, vel assentiendi. Prima ex parte subiecti; quæ est ipsa vis effectiua cognitionis potentię cognoscenti insita, vel addita; altera ex parte obiecti, quæ est ratio quædam non effectiue vt sic, sed obiectiue, mouens potentiam vel habitum ad assensum seu cognitionem obiecti materialis.

Exemplis res sit clarior, Ratio sub qua, & per quā potentia visua mouetur à colore, vel lumine, ex parte quidē obiecti, censetur esse ipsū lumē efficiens colorē: siue quod ad luminis visionē attinet, ipsa per se claritas luminis; ex parte verò potentię, est innata vis, & quasi congenitū quoddā lumē ipsi oculo. Similiter in scientia ratio sub qua, ex parte obiecti, seu formale obiectum, quo, sunt principia, quibus obiectum siue conclusio fit actu scibilis, vt expresse docet S. Thomas hic q. 1. a. 1. ratio vero, seu causa cognitionis ex parte intellectus, est lumē naturale intellectui insitū. Demū in habitu principiorum ratio sub qua, siue propter quā, ex parte subiecti, est lumen naturale intellectus; ex parte vero obiecti, non est hoc ipsū lumē, vt authores illi dixerunt, sed ipsamet claritas seu euidētia obiecti.

55 Hoc posito, qua ratione lumen fidei obiectum

eius materiale afficiat, & in ratione actu credibilis constituat, nunquā sane isti authores explicarint. Aut enim est sermode lumine, quod ipsimet actui fidei insit, seu potius, quod sit ipsa fidei cognitio & assensus: & hoc vt sic ratio formalis credendi, ex parte obiecti, seu formale obiectum Quo fidei esse non potest; cum obiectū cognitionis sit prius cognitione, adeoq; à cognitione distinguatur & præsupponatur, non cōstituatur. Aut loquuntur, vt sane faciunt, de habitu fidei sed & hic, vt & alij habitus supernaturales, in homine adulto, q̄ primum ad fidē conuertitur, posterior est, non tantū obiecto fidei, sed etiam actu, sicut & omnis forma sua dispositione, qua acq̄ritur, vt suo loco docui: & quamuis prior esset, intellectum quidem illuminaret ad credendum, sed obiectum non magis afficeret, quam quiuis habitus suum obiectum.

56 Quod si de illuminatione actuali, per modū gratiæ præuenientis, fidei præuia loquerentur, aliquanto propius quidē fortassis ad veritatē accederent; sed ne sic quidē omnino attingerent. Tum quia hoc ipsum gratiæ auxiliū tenet se potius ex parte potentię quā confortat & adiuuat, quā ex parte obiecti mouentis ad assensū: tum quia gratia præueniens & inspirans fidem supponit obiectum fidei cum sua ratione formali obiectiua, solumq; ad eius assensum inuitat & adiuuat.

57 Secundo, proinde in nulla potētia, vel habitu cognoscitiuo, ipsemet habitus, imo nec cognoscibilitas per habitū (idem dico de innato lumine, seu vi cognoscitiua ipsius potentię) recte dici potest ratio formalis obiectiua habitus vel potentię; quia ratio hæc debet esse prior ipsa potētia seu habitu, quem specificat: illa autē cognoscibilitas vt sic, cū sit denominatio ab ipsa vi cognoscitiua habitus, vel potentię, est posterior ipsi habitu vel potētia. De qua re contra Molinā, & alios quosdam pluribus actum est tom. 1. disp. 1. q. 3. dub. 2.

58 Tertio, dicere, reuelationē, cui fides innitur, solum aut præcipue in priuata illuminatione, quæ cuique credentium sigillatim accidit, esse positā, vt Bannes, & non nulli oppositæ sententiæ authores asserunt, non satis videtur scripturæ & rationi consonū. Etenim Apostolus Ephes. 2. v. 20. de fidei ratiōe obiectiua, ac fundamēto loquens, ait, nos super adificatos esse super fundamentum Apostolorum & Prophetarum; quos nimirum dedit Deus in adificationē corporis Christi. Ephes. 4. v. 12. ita vt Ecclesiæ fundamēta sint in montibus sanctis, Psal. 86. v. 1.

Deinde cum ex certa omnium Catholicorum sententiā, regulariter loquendo, nihil credi possit, nisi ab Ecclesia propositum; cumq; in primis etiam reuelatio, cui fides præcipue innitur, debeat per fidem credi, vt dicitur dubio sequenti, ne utiquam apparet, quonam modo fides, tanquā ratione formali obiecti, præcipue nitatur priuata singulorum credentium illuminatione seu reuelatione; quæ nec ab Ecclesia credenda proponitur, nec etiam regulariter vllō modo fidei certitudine cognoscitur, vt suo loco ex veriori sententiā dicitur.

59 Quarto deniq; hæc sententiā S. Thomæ, quem illi Doctorem laudant, nullo modo consentanea est. Hic enim, vt vidimus dubio 2. nunquā habitū

ipsum vocat rationem formalem obiecti, sed aliquid quod obiectiue seu velut mediū cognitum moueat & cōcurrat ad cognitionem obiecti materialis, vt videre est hic q. 1. a. 1. Tum quia idē ipse q. 2. a. 3. ad 2. docet, lumen fidei habere se ad principia fidei, sicut lumen naturale intellectus ad principia naturalia: at vero hoc non se habet vt ratio formalis obiecti, vt supra dictum. Tum quia idem S. Thomas hic q. 5. a. 3. ait, *formale obiectum fidei esse veritatem primam, secundū quod manifestatur in scripturis sacris & doctrina Ecclesie, qua procedit ex veritate prima*; cum tamen illuminatio priuata nec in scripturis sacris, nec aliquā propositione Ecclesie manifestetur. Deniq; 1. part. q. 1. a. 8. ad 2. expresse ait: *nostram fidem inniti reuelationi Apostolis & Prophetis facta, qui Canonicos libros scripserunt; non autem reuelationi, si qua fuit alijs Doctoribus facta.*

60 Nec obstat, quod priuata etiam illuminatio & motio gratiæ excitantis, fidei præuia, nomine reuelationis (late scilicet loquendo) in scripturis quandoque afficiatur, iuxta illud Matthæi 11. v. 25. *Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.* Et ibidem vers. 27. *Neque Patrem quis nouit nisi filius, & cui voluerit filius reuelare.* Et Matthæi 16. vers. 17. *Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est;* nimirum tum externā & publicā, tum etiam internā & priuatā reuelationem. Quod spectat etiam illud Ioannis 6. v. 45. *Omnis, qui audiuit à Patre, & didicit (per illuminationem internæ gratiæ congruæ,) venit ad me.* Denique illud 1. Ioannis 5. v. 10. *Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se.* Hæc inquam, non obstant; quia hanc reuelationem dici existimandum est, nō quia ipsa fidei certitudo, proprie loquendo, tanquam ratione formali obiecti secundum se reipsa nitatur; sed quia & niti posset, si sufficienter proposita foret, & reipsa quoque nitatur acceptatio siue certitudo fidei quoad nos: utpote qua vt sic credenti applicetur diuina reuelatio, in primis per fidem credenda, rationemque formalem obiecti fidei reipsa sustinens.

61 ASSERTIO VIII. Nihilominus probabilius videtur, ad fidem diuinam gignendam sufficere reuelationem etiam illam, quæ priuatim nonnūquam Sanctis obuēnit; ita vt reuelatio diuina quatenus significat rationem formalem fidei, comprehendat non solum reuelationem publicam, quæ fit toti Ecclesie, sed etiam reuelationes priuatas quæ Sanctis nonnunquam priuatim accidunt; si modo iisdem sufficienter proponantur. Ita docent Vega lib. 9. in Trident. cap. 3. Catharinus opusc. & Apologia de certitudine, grat. Arragonius hic quæstione 1. articulo 3. sub finem, & significat Sanctus Thomas quæstio. 1. art. 1. vbi vniuersim docet fidem inniti veritati diuinæ tanquam medio, ideoque assentire alicui, quia est à Deo reuelatum. Tamen non pauci ex Theologis contrarium sentiant, speciatim Caietanus hic q. 5. a. 3. Sorus lib. 3. de nat. & grat. c. 11. dub. 3. Canus l. 12. locor. c. 3. & 4. Gregorius de Valentia quæst. 1. part. 1. §. 5.

Tom. III.

Bannes quæst. 1. art. 1. dub. 3. post Magistrum, in 3. dist. 23. qui omnes docent eiusmodi reuelationibus nec ipsos quidem Sanctos, quibus factæ sunt, assentiri per fidem diuinam, de qua loquimur; sed aut per prudentiam infusam, vel donum prophetiæ seu consilij, aut per auxilium aliquod actualis gratiæ: siue quod necesse sit, materiam fidei commune bonum Religionis concernere; siue quod præter assignatā antea rationē formale fidei, ad credendum fide diuina necessariam putant propositionem Ecclesie, vel vt spectantē ad rationem formalem fidei; vel potius vt conditionem sine qua non; cui doctrinæ fauet etiam nonnihil S. Thomas hic q. 5. a. 3. & 1. part. q. 1. a. 8. & q. 2. de virtutibus Theologicis a. 13. ad 6. Sed qui facile intelligi potest, de eo, quod fit ordinariæ: quia nimirum tales reuelationes, seu veritates reuelatæ sufficienter proponi non solent, vt ab omnibus in communi credantur.

63 Probatur assertio primò ex scriptura Hebr. 11. vbi laudatur fides Abrahæ, Saræ, Isaac, Gedeonis, Barac, Samsonis, Iephte &c. etiam ijs in rebus ac reuelationibus, quæ proprie ac immediate Ecclesie communitatem non concernebant, vt fuit egressus Abrahami ex Chaldea, generatio Isaac &c. quo spectat etiam peregrinatio Iacobi in Mesopotamiam, post apparitionem in Bethel acceptam.

Secundo probatur ex Cōcilio Trident. sess. 6. c. 12. & 13. & Canone 16. vbi dicitur: *si quis magnum illud vsque in finem perseverantiæ donum se certo habiturū absoluta & infallibili certitudine dixerit, nisi hoc ex speciali reuelatione didicerit, anathema sit.* Vbi sermo est de certitudine fidei, de qua huius temporis sectarij loquebantur, quorum errori Canon iste opponitur; sentit ergo Concilium, ob eiusmodi priuatā & speciale reuelationē, si cui extraordinariē facta sit, certitudine fidei credi id posse.

Tertio idem probatur ratione. Tum quia summa & infallibilis certitudo, cum obscuritate coniuncta, est propria & intrinseca ratio fidei; eademque etiam cernitur in assensu eiusmodi reuelationis sufficienter propositæ: Ergo supponit rationem formalem obiecti.

64 Tum quia propositio Ecclesie solum spectat ad applicationem obiecti, vt dicitur quæst. 3. quæ non variat rationem formalem habitus: nec materiæ seu veritatis reuelatæ conditio mutat rationem habitus & assensus; cum nos etiam multa hodie credamus, quæ per se non pertinent ad communem Religionis seu Ecclesie statum, vt Tobiam habuisse canem. &c. Tum quia & Angeli & homines, in omni statu, & peculiariter, etiam in statu gratiæ Apostoli, fidem eiusdem rationis habuerunt, cuius nos habemus, vt colligitur ex Apostolo 2. Corinth. 4. vers. 13. *habentes eundem spiritum fidei;* & tamen plerique ex illis (Angeli scilicet, Patriarchæ, Apostoli) fidem conceperunt immediate ob reuelationem, Dei, seu Christi, non interueniente alia Ecclesie propositione: quā etiam Patriarchæ plerique nonnullas habuerunt reuelationes de rebus priuatis, quas omnes eadē fide diuina crediderunt, vt colligitur etiam ex Epistola ad Rom. Ergo fides

B 2

vniuer-

vniversim non pendet aut ex propositione Ecclesie, aut ex eo quod materia illius communem Religionem concernat.

Denique accedit, quod non potest conuenienter assignari vllus habitus, qui eiusmodi reuelationibus priuatis saltem cum obscuræ sunt, assentiatur, præter fidem; non prophetia, vt quæ nititur reuelatione euidente: nec consilium, aut prudentia; quia per hæc non elicitur assensus siue iudicium speculatiuum, sed solummodo practicum: Multo minus hæc versantur immediate circa Deum, tanquam circa obiectum.

65 Nec obstat primò, quod dissentiens eiusmodi priuata reuelationi hæreticus non dicitur. Quicquid enim sit de nomine hæresis (quod communi vsu accommodatum videtur, ad errorem contra communem Ecclesie fidem,) talis certe infidelitatis peccatum incurrere dissentiendo potest: tamen alioqui peccatum illud communiter non fit, nec in scripturis dicitur infidelitas, sed durities, aut tarditas cordis; eo quod illi, qui ita dissentiunt, communiter non ita veritati diuinæ, cum formali infidelitate aduersantur; siue quia non satis aduertunt, Deum esse qui loquitur; siue quia non existimant, verba reuelationis eo sensu proprio accipienda, quem prima fronte præferunt.

66 Nec obstat secundò, quod alij, quibus eiusmodi reuelationes factæ non sunt, ijs communiter non assentiantur per fidem. Hoc enim mirum non est, eo quod non ita communiter proponuntur, vt illis tanquam diuinis reuelationibus per fidem diuinam alij assentiri possint aut debeant; licet alioqui ex signis quibusdam de ijs iudicium vtcunque probabile ferre liceat. Nam si quocunque modo à fide Ecclesie dissentiant, certissimum indicium est, eas à Deo non esse. Si vero contrariæ non sunt, vltius videndum erit, an ad pietatem conferant, an eum cui fiunt reddant magis humilem, & Ecclesie ac suis superioribus obedientem; an cum moribus & conditione hominis conspirent &c. Nec dubito, posse, absolue loquendo, reuelationem eiusmodi priuatam etiam alijs, quibus facta non est, per certa argumenta & motiua ita credibilem reddi, vt prudenter etiam per fidem diuinam ei assentiri liceat.

67 Nec obstat tertio, quod fides talium reuelationum non dicitur Catholica. Hoc enim ad nomen tantum pertinet: de re autem constat, fidem infusam vnã tantum esse, iuxta illud Ephes. 4. v. 5. *Vnus Dominus, vna fides, vnum baprisma,* & iuxta S. Thomam q. 4. a. 6. *Quæ quidē fides Catholica dicitur, quatenus vniversalis est tā quoad materiam, quam quoad personas, quibus competit.* Vnde licet fides huiusmodi reuelationum eadem re sit cum fide Catholica, hoc tamen nomine communiter non appellatur, sed commune fidei infusæ nomen retinet.

68 **ASSERTIO IX.** Ad reuelationem diuinam, quatenus est obiectum formale fidei, nihil interest, siue veritas credenda secundū se immediate sit à Deo reuelata, siue tantum mediate, & qua-

tenus in alia propositione immediate reuelata continetur, modo reuera sit reuelata, & vt talis sufficienter proponatur. Ita docent Scotus in 3. dist. 35. Canus l. 6. locor. c. vlt. Vega in Trident. l. 1. c. 29. Vasquez 1. part. disp. 5. c. 3. & disp. 7. n. 7. Arragonius 2. 2. q. 11. a. 2. Bellarminus l. 3. de Ecclesia c. 15. & l. 3. de iustif. c. 8. & l. 4. de amissione gratiæ c. 11. Albertinus tom. 1. princip. 3. coroll. 3. pun. 2. Gillius tom. 1. l. 1. tract. 2. c. 5. n. 5. idemque docui tom. 1. disp. 1. q. 5. dub. 3. tamen nonnulli aliter sentiunt; primo quidem Bannes hicq. 1. a. 5. ad 1. vbi docet, eiusmodi propositiones esse de fide mediate tantum, non autem per se ac immediate: ex quo sequi videretur, nos illis per fidem immediate & secundū se assentiri non posse, etiam supposito discursu.

69 Secundò Gregorius de Valentia hicq. 1. pun. 2. putat, eiusmodi propositionem tunc tantum per fidem credi posse, quando vel inferitur ex duabus propositionibus de fide, vel cū in discursu, habente vnã de fide, & alteram euidentem, præmissa de fide est vniversalis, nõ autem quando est particularis; cum in hoc casu conclusio, non intelligatur esse reuelata in illa præmissa reuelata, vt pote particulari.

70 Sed ratio assertionis est generalis; quia ad hoc vt aliquid sit de fide, adeoque possit & debeat à me per fidem credi, satis est, si sit reipsa à Deo reuelatum, atque ita propositum, vt euidenter sit credibile, id esse reuelatum, saltem supposito alijs principijs fidei. Sed tales sunt hæc propositiones, de quibus loquimur; quia per se loquendo, qui reuelat aliquid, reuelat etiam ea, quæ cum eo necessario connexa sunt; & cui credibile est aliquid, est etiam credibile id, quod necessario connexum est; si modo connexio ipsa sit manifesta.

Quo argumento generatim probauimus loc. cit. omnem conclusionem, euidenter deductam, siue ex duabus reuelatis, siue ex vna reuelata & altera euidenti, obiectiue esse de fide; imo etiam reipsa per fidem credi posse, si ea euidentia credenti sit perspecta; quandoquidem hoc ipso per discursum Theologicum certo & euidenter innotescit, conclusionem Theologicam contineri in propositione reuelata.

71 Et confirmatur assertio: tum quia nemo negare potest, propositionem particularem sub vniversalis reuelata contentam, esse reuelatam, adeoque de fide; v. g. hunc infantem à me baptizatum esse in gratia. &c. Tum quia generatim loquendo, nulla est reuelatio, quæ non fiat per aliquod medium tanquam signum internæ conceptionis diuinæ, vt superius dictum: Ergo per se nihil interest, siue mediate, siue immediate, aliquid sit reuelatum; modo simul etiam sufficienter proponatur tanquam reuelatum, & assensus non ipso discursu proponente & manifestante reuelationem, sed reuelatione ipsa immediate nitatur, vt mox dicitur.

72 **ASSERTIO X.** Reuelatio diuina est obiectum formale Quo fidei, vt afficiens ipsum obiectum complexū, seu veritatē fidei, non vt afficit aliquā propositionē ex qua veritas fidei per discursum

dedu-

deducatur: ac per hoc fides essentialiter differt à Theologia, cuius immediatum obiectum formale est, propositio reuelata; non ipsa diuina reuelatio. Ita ex instituto docui 1. part. disputat. 1. q. 3. dub. 2. Eademque est communis Doctorum sententia, quam speciatim tradunt Caietanus hic q. 1. a. 1, Vega loc. cit. Valentia q. 1. pu. 2. qui ex comuni docent, fidē à Theologia hoc ipso differre, quod illa assentitur suo obiecto immediate propter diuinā reuelationē, hæc vero non nisi mediāte discursu, seu quod idē est, ob positionē reuelatā, ex qua conclusio Theologica inferitur; quidquid Vasquez 1. part. disp. 5. c. 3. cum nonnullis dixerit, & fidem, & Theologiam, per discursū assentiri suo obiecto; cum hoc tamē discrimine, quod hæc pro medio assumat alias veritates reuelatas; illa verò ipsam reuelationem veritatis, cui assentitur: quod etiam indicat Bannes hic q. 1. a. 4. Et fundamentum huius sententiæ est, quia intellectus per fidem non assentitur veritati reuelatæ nisi propter diuinam reuelationem: Ergo saltem natura prius habet assensum de diuina reuelatiōe quam assentiat ipsi veritati reuelatæ: quod sine discursu non accidit.

Sed hæc sententia videtur improbabilis: Nam aut vult, fidem aliquando tantū, non semper, ita per discursum assentiri propositioni reuelatæ, aut vult id semper ac necessario fieri. Si primū, concidit eius fundamentum & ratio, quæ aut vniuersim concludit, aut nihil concludit. Et licet aliquis assentiri possit alicui veritati, præuio discursu, etiam illo, qui pro medio assumit reuelationem, v. g. quidquid Deus dicit est verum, Deus hoc dicit: Ergo &c. tamen iste discursus neque ad fidem necessarius est, neque ad fidem pertinet; sed ad habitū Theologiæ. Sicut est quis possit vti discursu, circa assensum primorū principiorum, puta, Quidquid naturæ lumen ostendit, est verū: hoc ostendit: Ergo &c. tamen ipse habitus principiorum hunc discursum non facit, neque assentitur veritati proprie per discursum, sed immediate ob eorum euidentiā.

Si autem secundum dicitur, magis est falsa & improbabilis sententia. Nam aut assensus ille prior reuelationis, ex quo conclusio credenda deducitur, est assensus fidei, aut alicuius habitus acquisiti; quia nullus habitus intellectualis infusus prior fide assignari potest; sed neutrum est. Non primum: quia vel ille elicitur sine discursu, & tunc habetur intentum: aut necessario prærequirit aliū discursum; & tunc dabitur in eiusmodi assensibus processus in infinitum. Accedit, quod si ratio aliquid probaret, etiam probaret Angelos in statu primæ creationis per discursum assensus fuisse rebus fidei; utpote quibus etiam ipsi propter diuinam reuelationem assentiebantur.

Dicendum ergo, fidē sine discursu in suū obiectum tendere, quod est veritas reuelata, qua talis, per modū vni⁹ credibilis, vteumque; alioqui per discursum credendi applicetur, ut dicitur quæst. sequenti eo modo, quo visus fertur in colorē sub ratione lucidi, & habitus principiorū in principii euidens, ut recte dixit Valentia loc. cit.

ASSERTIO XI. Præter reuelationem Dei obscurā, velut rationem formalem obiectiuam, per quam, seu propter quam, non datur alia distincta ratio formalis sub qua. Hanc assertionem generatim contra Molinā, aliosque; nonnullos, fuisse deduxi tom. 1. d. 1. q. 3. dub. 3. vbi generatim probaui, præter rationē formale obiectiuā Quā, siue propter quā alicuius habitus cognoscitiui, non dari distinctā rationem formalem sub qua. Ratio breuiter est, tum quia per rationem formalem Quā, siue per quam, aut propter quā, sufficienter distinguuntur habitus inter se; vti & in proposito, fides per reuelationem obscuram hætenus explicatam. Tum quia reuera nulla potest assignari ratio formalis sub qua, distincta à ratione formali Quā, siue propter quā. Tum quia ea distinctio noua est, & antiquis Doctoribus incognita, ut ibidem fuisse demonstrat.

Obiectiones autem, quæ in contrariū obijciuntur, speciatim quod reuelatio publica fidei communis etiam videatur ratio credendi hæreticis, qui tamen veram fidem diuinam non habent, dissoluimus loco cit. vbi diximus, posse quidem etiam hæreticos aliquid credere, tanquam à Deo reuelatum, ita ut hoc solum dicat conditionem, aut partem materialis obiecti; sed non ut dicat rationem formalem credendi; quia reuera non credunt propter ipsam diuinam reuelationem, per se terminantem actum credendi; sed solum propter authoritatem rationem humanam, qua diuina reuelatio ipsdem proponitur aut proponi existimatur.

DVBIUM IV.

An etiam diuina reuelatio per fidem credi possit, aut debeat, ad hoc, ut sit ratio formalis obiectiuā assensus fidei.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 1.

Hæc res ex instituto disputata non fuit ab antiquioribus Scholasticis; sed nostro primum tempore à nonnullis in dubium vocata; quæ quia ad cognoscendam rationem formalem obiectiuam, ipsamque certitudinem fidei, ex ea ratione pendente pertinet, est hic non nihil explicatius pertractanda.

Est ergo recentiorum quorundam Theologorum noua sententia, ipsam reuelationem diuinā, quam rationē formale obiectiuā fidei esse dixim⁹, non esse credendam fide diuina; sed fatis esse, ut credatur fide humana, siue alio assensu humano & naturali. Quæ quidem sententia dupliciter explicari potest. Primo, ut sit quæstio tantum de nomine; quod fiet, si per reuelationē diuinā non intelligatur communis illa, & publica ac externa veritatis fidei reuelatio, olim per Prophetas, ac postea per Christum & Apostolos facta & toti Ecclesiæ proposita; quam in comunibus fidei veritatibus solā & vnicā esse rationē formalem fidei dictū est